

ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಮಾಲಿಕೆ

ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ

೪೫೪, ೨, ೧೦೧, ೧೦೦೦ =

ಜೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ

ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ

(ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿತಂತೆ)

ಜೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 002.

CHITRAKALE MATTU SAMVAHANA by J. Mallikarjuna
Published by K. Mukundan, Registrar,
Karnataka Lalithakala Academy,
Nrupatunga Road, Bangalore - 560 002

First Impression : 1996

ಬೆಲೆ : ರೂ. 5-00

ಮುಖಚಿತ್ರ : ಪ್ರಾಚೀನ ಚಿತ್ರಲಿಪಿ

ಸಂಪಾದಕರು : ಚಿ. ಸು. ಕೃಷ್ಣ ಸೆಟ್ಟಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು
ಆಯಾ ಲೇಖಕರದ್ದೇ ಹೊರತು
ಅಕಾಡೆಮಿಯದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದು.

ಮುದ್ರಣ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 18

ದೂರವಾಣಿ : 6618752, 6613123

ಒಂದು ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಇದುವರೆಗೆ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾ ಮಾಲಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ದರಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಕಲೆಯು ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೃಶ್ಯಕಲೆ, ಕಲೆಯ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ, ಕಲಾ ಪಂಥಗಳು—ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಮಾಲಿಕೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಗ್ರಹಿಸಿ, ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಿ ಗುಣ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಯಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಯಾತ್ರೆಯು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ತಲುಪಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಕಲಾ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಲಾವಿದರೂ, ಕಲಾಸಕ್ತರೂ ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕಪೂರ್ವ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಕ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಬಹುಪಾಲು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಚಿತ್ರ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಯಾವುದೇ ದೇಶ, ಭಾಷೆಗೆ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಈ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಯಾ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವಸ್ತು, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಫಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರಿಸಲು, ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದೇ (ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ) ಆಗಿದೆ. ಮಗು, ವಸ್ತು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರಿಸುತ್ತಾ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಅದರ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಚಿತ್ರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ-ಲಿಪಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾರವು. 'ಅ' ಅಕ್ಷರದೊಂದಿಗೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ 'ಅಳಿಲು' ಚಿತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಲಿಪಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ. ಇದೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಲೆ ಭಾಷಾತೀತ ಹಾಗೂ ದೇಶಾತೀತವಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ದೇಶ, ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಇದ್ದರೂ ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮುದುಕರವರೆಗೆ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ವಿದ್ಯಾವಂತರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಸಂವಹನ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಬಹುದು. "ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳುವುದು/ ತಿಳಿಸುವುದು/ತೋರಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆತನು ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವುದು." ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಕೇತ, ಚಲನೆ, ಧ್ವನಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದರೆ ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವೀ 'ಸಂವಹನ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಹುಪಾಲು ನಾವು ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಸಂವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಾಷೆಗಳು - ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ದೇಶದಿಂದ

ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು, ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಂಜ್ಞೆ, ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಲಿಪಿಗಳನ್ನಾಧರಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಾಷೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಕಲೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತಹ 'ಚಿತ್ರ ಭಾಷೆ'ಯನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಳವಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಎರಡು. ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೂರನೆಯದು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಧ್ಯಮ. ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಧ್ವನಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಭಾಷೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಲಿಪಿಯ ಉಚ್ಚಾರ, ಶಬ್ದಗಳ ಅನುಕರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ 'ಸಂವಹನ'ವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಧ್ವನಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಲವು ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ, ಚಪ್ಪಾಳೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸೀಮಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಸಹ 'ಸಂಗೀತ' ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಾದ್ಯಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತಹ ಕ್ರಿಯೆ ಎಸಗುವ ಕಾರಣ ಧ್ವನಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ 'ಸಂವಹನ' ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆಯು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ಶಿಲಾಯುಗಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಸುಮಾರು ೬೦ರಿಂದ ೬೫ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಆತ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಂದರೆ ಗುಂಪಾಗಿ ಬಾಳಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಈ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವನು ಸಂವಹನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಧ್ವನಿಗೆ ಶಬ್ದದ ರೂಪಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವುಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ 'ಸಂವಹನಕ್ಕೆ' ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪರೇಷೆಗಳು ಮೂಡಿಬಂದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಆತನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎಸಗಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. 'ಚಿತ್ರ' ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಕಾರಣ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಟ್ಟುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. ಮಾನವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ 'ಸಂಘ' ಜೀವನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇಂದಿನ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ತುದಿಯವರೆಗೂ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಮುಂದಿನ ಶತ-ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೂ, "ವಿಶ್ವಭಾಷೆ"ಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ ಸಶಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನದ ನಂಟು

ಬಿಡಿಸಲಾಗದಂತಹದ್ದು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕೊನೆಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ವಸ್ತು ವಿಚಾರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲದು. ಇದರ ಮಾತು ಬಹುತೇಕ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ.

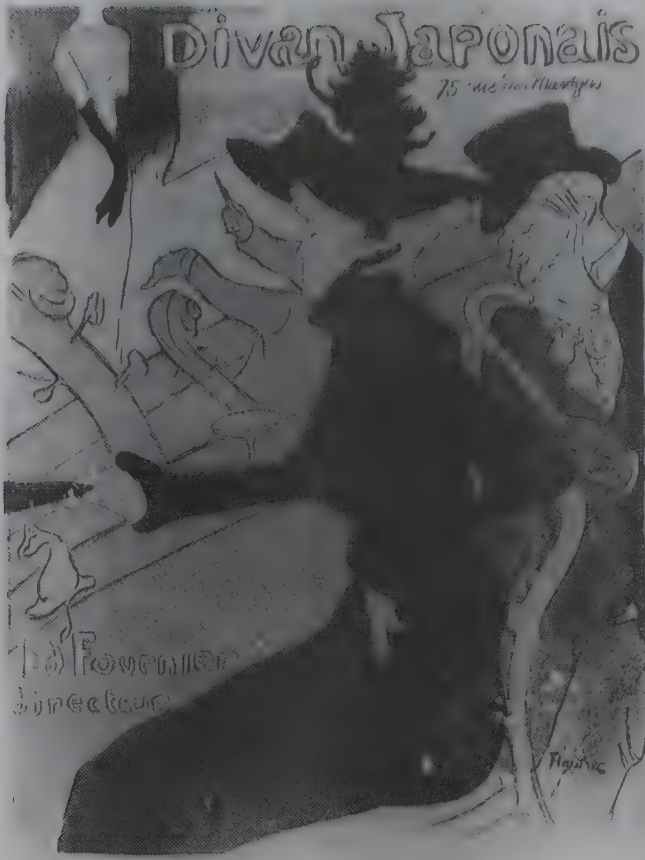
ಕಲೆ 'ಸಂವಹನ' ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ'ವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ದೇಶದ ಲ್ಯಾಸ್‌ಕ್ಯಾ (Lascaux) ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಗುಹಾಂತರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಇ.ಹೆಚ್. ಗೋಂಬ್ರಿಚ್ (E.H. Gombrich) ತಮ್ಮ 'ಕಲೆಯ ಕಥೆ' (The story of Art) ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಸುಮಾರು ೩೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'The Visual Dialogue' ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃವಾದ ಮಾನ್ಯ ನಾಥನ್ ನೋಬ್ಲರ್ (Nathan knobler) ಚಿತ್ರಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೧೫,೦೦೦ ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦ರ ವರೆಗೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸುಮಾರು ೬೫,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಮಾನವ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ೩೫,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೇ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುವುದು ಸಹಜವೇ. ಆದರೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೋಗಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ನಾವು ೨೦ರಿಂದ ೩೦ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜಿಂಕೆಯಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಕಡವೆ ಹಾಗೂ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷತೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ರಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ವರ್ಣ ಬಳಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕಾಲದ ಕಲಾವಿದನ ರಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಾಗಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಂದರೆ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಪಕ್ಷತೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಗುಹಾಂತರ ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಗಿಂತ ಮೊದಲು ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ?

ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಗುಹಾಂತರ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಬದುಕು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುವತ್ತ ನಡೆಯಿತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವುಗಳು ಆತನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗುಹಾಂತರ ಚಿತ್ರಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗಾರನ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇದು ದೇಶಾತೀತವಾದ ರಚನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಂದಿನ ಮಾನವನ ಸೀಮಿತ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿರಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಆ ಕಾಲದ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ನೋಡಿದ

ಪ್ರಾಣಿಯ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ನುಸುಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಇವುಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸಹ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆದಿಮಾನವನ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಹಲವು ಸಂಶೋಧಕರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆತ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವುದು ನಂತರ ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಅಥವಾ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುವುದು ನಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು ಆತ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ವಿನಹ ಮನರಂಜನೆಗಲ್ಲ. ಬೇಟೆಗಳು ಆತನ ಬಳಿಯೇ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಆತ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು (ಬೇಟೆ) ಕಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕೊಂದು ತರಬೇಕಿತ್ತು. ಜೋಡಿಗಳಿಬ್ಬರು ಗುಹಾವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೆಣ್ಣು/ಗಂಡು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಹೋದಾಗ, ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಸಮೀಪ ಹಾದುಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವ ಮುಂಚೆ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೆರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮುಂದೆ ಆತ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಬಹುದು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಂತೆಯೇ ತಾನಿರುವ ಪರಿಸರ ತನ್ನ ಆಹಾರವಾಗಿ ಪೋಷಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೇಲಣ ಗೌರವ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆತ/ಆಕೆ ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಏನಾದರಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ 'ಕಲೆ' 'ಸಂವಹನ'ಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆಯೇ. ಹೀಗೆ ಕಲೆ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಆತನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಾನವನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದಾಗ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಆತ ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣು-ಲೋಹಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾದವು. ಈ ಬಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಂದಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು. ದೈಹಿಕ ಚಲನೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ, ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭಾಷೆ-ಲಿಪಿಗಳಿಂದಲಾಗಲಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯ ಜನಕ್ಕೆ ಸಂವೇದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗ 'ಕಲೆ' ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ, ಸವಿವರವಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಆಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಗಮ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಸುಮೇರಿಯ, ಮೆಸಪಟೋಮಿಯ ಹರಪ್ಪ-ಮೊಹಂಜೋದೋರೋ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಲೆ' ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮಾನವ

ಹೆನ್ರಿ ದ ತೌಲೂಸ್ ಲಾತ್ರೆ 1892ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ
ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಬಿತ್ತಿಚಿತ್ರ

←
L X 1 ⊕ H I Y 3 Δ 1 9 4
Y X W 4 Φ 1 7 0 ♣ 1 1

→
A B Γ Δ E Z H Θ
I K Λ M N Ξ O Π
P Σ T Y Φ X Ψ Ω
These last letters and the ones above are

Β Α Γ Δ Ε Ζ Η Θ
Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π
Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

The Greek letters are written in fairly rapid form, as the letters of A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z, and the letters of the alphabet are written in the same way as the letters of the alphabet.

ಲಿಪಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳು

ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ

ಕಾರಲ್ ಸಮ್ಮರ್ಸ್‌ನ ಮರದಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಕೃತಿ (1967)

ಸೈನಿನ ಅಲ್ಪಮೀರಾ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಚಿತ್ರ

ಹೆಸೈರನ ಗೋರಿಯ ಮರದ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲಿರುವ ಕೆತ್ತನೆ
(ಕ್ರಿ.ಶ. 2700)

ಕ್ರಿ.ಶ. 1306ರಲ್ಲಿ ಜಿಯತ್ತೂ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿ 'ಕ್ರಿಸ್ತನ-ಸಂತಾಪ'

ಒದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾದ 'ಸಂವಹನ' ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ರೇಖೆಗಳ ರಚನೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿವೆಯಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಕಲೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಗಳ ರಚನೆ, ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಿರಲಿ, ಅವು ಮೂಲತಃ 'ಕಲೆ'ಯ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈಗಲೂ ಚೀನಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಲಿಪಿಗಳು ಚಿತ್ರಲಿಪಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ೪೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೇತಗಳುಳ್ಳ ಅಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಚೀನೀಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಾಧಾರಿತ ಅಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (Pictograms). ಇದೇ ರೀತಿಯ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಜಪಾನಿಯರಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ) ಪುರಾತನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಈ ಈಜಿಪ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಿರುವ ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಚಿತ್ರಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೈರೋ ಮ್ಯೂಜಿಯಂನಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೨೭೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಮರ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ / ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಸೈರನ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆ ಕೃತಿಗಳು ಲಿಪಿಯ ಆರಂಭದ ಆಕಾರಗಳೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಕೈ, ಗಿಡ, ಗೆರೆ, ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿ, ಹುಲಿ (ಬೆಕ್ಕಿರಬಹುದು), ಪಕ್ಷಿ, ಹೂಜಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚಿತ್ರಲಿಪಿಗಳ ಉಗಮವನ್ನು ಮಹಾಶಯ ಪ್ಲೇಟೋ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಬ್ರೂಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದೂ, ಹೀಬ್ರೂಗಳಿಂದ ಈಜಿಪ್ಟಿಯನ್ನರು ಪಡೆದು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಈಜಿಪ್ಟಿಯನ್ನರ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಯೂರೋಪಿನ ಭಾಷೆಯ ಲಿಪಿಗಳಾದ ಆಲ್ಫಾ-ಬೀಟಾಗಳ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು 'ಧ್ವನಿಯಾಧಾರಿತ ಸಂಕೇತಗಳ ರಚನೆ' (Phonetic Symbols) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈಜಿಪ್ಟಿಗೂ ಯೂರೋಪಿಗೂ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ (ಆಲ್ಫಾ-ಬೀಟಾ-ಥೇಟಾ-ಡೆಲ್ಟಾ) ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಅರೇಬಿಕ್‌ನ "ಅಲಿಫ್ ಬೆ-ಫೆ-ಥೆ-ಟೆ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಗಳು ಸರಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಂದು ತಲುಪಿ ಅಕ್ಷರವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆಲ್ಫಾ-ಬೀಟಾಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಲ್ಫಾ ಎಂದರೆ ಎತ್ತಿನ ತಲೆಯೆಂದೂ ಬೀಟಾ ಎಂದರೆ ಮನೆಯೆಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತರ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಧ್ವನಿಯಾಧಾರಿತ ರಚನೆ' (Phonograms) ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಹರಪ್ಪ-ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೊಗಳ ಸಿಂಧು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಲಿಪಿಗಳು (ಚಿತ್ರ) ದೊರಕಿದ್ದು, ಈಗಲೂ ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳ ರಚನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿವೆ. ಕಲೆಯ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದರೂ, ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾದ ಕಾರಣ ಇದನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ

ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಅಂತೆಯೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ಸಮೂಹ ತನ್ನ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ತಾವು ಒಪ್ಪಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಸಮೂಹದ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಯುದ್ಧ ಸಾರುವುದನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದರೆ ಆ ಜನಗಳ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲು ಕಲೆಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲೆ ತನ್ನ ವಿನ್ಯಾಸ, ವರ್ಣ, ಆಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಚಾರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸಂವಹನದ ಪರ್ಯಾಯ ಪದವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ, ಬುದ್ಧನ ಬದುಕನ್ನಾಧರಿಸಿ ರಚಿಸಿರುವ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅಜಂತಾ, ಎಲ್ಲೋರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಯೂರೋಪಿನ ಹೆಸರಾಂತ ವಿಮರ್ಶಕನೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರು ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಕಾರರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಬೋಧಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿರಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಆಗಿನ ಗಾಂಧಾರ/ಗುಪ್ತರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಧರ್ಮವಾದ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧನ ಬದುಕು, ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಆ ಧರ್ಮದ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಚಿತ್ರಗಳು ಚೀನಾ, ಜಪಾನ್, ಮಲೇಷಿಯ, ಸಿಂಹಳ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತರೂಪವಾಗಿ, ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಓದಿದ್ದೇವೆ.

ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಪಾತ್ರ ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ ೪೦೦ರಿಂದ ೧೪೦೦ರವರೆಗೆ 'ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಯೂರೋಪು ಸಹ ತನ್ನ ಪ್ರನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಕಲೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರೊ. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ಕಿಂಗ್ ಎಂಬ ಧರ್ಮಗುರುವು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೈಬಲ್‌ನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿ ಚರ್ಚ್‌ಮಂದಿರ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಒರೆಯಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತರಾದ ಕಲಾವಿದರು ಕ್ರಿಸ್ತನ ಜೀವನವನ್ನು ಚರ್ಚುಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿ ಆತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ವಿಶ್ವಭಾಷೆಯಾದ ಕಲೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್‌ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಿತ್ತುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ನಂತರದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಒಳಕೆ ಅವಿರತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕಲೆಯು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ, ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವೀ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಲೆ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅನಿಸಿಕೆ, ಭಾವನೆ, ಆಲೋಚನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಗೆಡಹುವುದೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಇವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಂತೆಯೇ ಹೊರಗೆಡಹುವುದು ಅಂದರೆ - ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು / ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಒಳಕೆಗೆ ನೆರವಾದ ಕಲೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಲಿಯನಾರ್ಡೊ ಡ ವಿಂಚಿಯ 'ಮೊನಾಲೀಸಾ'ಗಳಂತಹ ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ರಂಗಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ನಂತರ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಪ್ರೆಷನಿಸ್ಟ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿವಾದ, ಫಾವಿಸಂ, ಕ್ಯೂಬಿಸಂ, ಅಮೂರ್ಫ, ಮೆಟಾಫಿಜಿಕಲ್, ಫ್ಯಾಂಟಸಿ, ವಾದಾ, ಪಾಯಿಂಟಲಿಸಂ, ಸ್ಕ್ರಿಯಲಿಸಂ, ಓಫ್ ಆರ್ಕ್, ಪಾಪ್ ಆರ್ಕ್ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಲೆ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಭಾರತದ ಕೊಡುಗೆಯಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಲೆಯೂ ಸಹ ಒಂದು ಹೊಸ ಶೈಲಿಯೆನಿಸಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ 'ಕಲೆ' ಹೊಸ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕಲೆ ವಾಸ್ತವವನ್ನಾಗಲಿ, ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ವೈಭವೀಕರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಗಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ವೈಭವೀಕರಿಸುವ/ಅತಿಯಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಒಹುಶಃ ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವ/ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮುಟ್ಟುವಿಕೆಯೇ 'ಸಂವಹನ' ಎಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ಕಲಾವಿದನನ್ನು, ಆತನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವುದು. ಕಲಾವಿದ ತನ್ನನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂತೆಯೇ

ತನ್ನತನ, ಚಿಂತನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಾವಿದ ಹಾಗೂ ಆತನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದಕಾರಣ ಸಂವಹನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಚಯಿಸುವ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಸಂವಹನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂವಹನವೂ ಸಹ ನೀರಸವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಅಂದರೆ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ 'ಕಲೆ' ಸಂವಹನದ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಚಾರ ಕಲೆ/ಅನ್ವಯ ಕಲೆ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧನವಾಗಬೇಕಿದ್ದ ಕಲೆಯು ಅದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನಾವುದೇ ಬೇರೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಅಂದರೆ ಕಲೆ ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಕಲೆಯ ಬಳಕೆ ಪ್ರಚಾರದ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ನೇಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಚಾರ ಕಲೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಚಾರ ಎಂದರೆ 'ಸಂವಹನ'. 'ಕಲೆ' ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಾವೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಅದರ ಆರಂಭವು ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿಯಾಗಿ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ದಿನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸೀಮಿತ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲವೇ 'ಪ್ರಚಾರ' ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರವೇಶ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅನ್ವಯ ಕಲೆ ಹಲವು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಶ್ವದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಕಲೆ ಸಂವಹನದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. 'ಕಲೆ' ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯಾಗಿ ಸಂವಹನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು, ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಥೇಬ್ಸ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯೊಂದನ್ನು ತಾಳೆಗರಿ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಈ ಪ್ರಚಾರ ಕಳೆದು ಹೋದ ಗುಲಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ಇದೆ. ನಿಜ, ಇದು 'ಕಲೆ'ಯನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ 'ಚಿತ್ರ'ವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅಕ್ಷರಗಳು 'ಕಲೆ'ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಲೆ' ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಂತಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಪೂ. ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮನ್ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಿಂದ 'ಕಲೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಮಳಿಗೆಗಳ ಮುಂದೆ 'ಚಿತ್ರ ಫಲಕ'ಗಳನ್ನು ತೂಗುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಫಲಕಗಳು ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೂ ಸಹ

ಸರಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಪುರಾತನ ನಗರ 'ಪಾಂಪೆ' ಅವಶೇಷಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಹಾಲುಮಾರುವ ಸ್ಥಳ, ರೊಟ್ಟಿ ಅಂಗಡಿ ಮತ್ತು ಮದ್ಯದಂಗಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಫಲಕಗಳು ದೊರೆಕಿದ್ದರೆ ಹೆರ್ಕ್ಯೂಲನಿಯಂ (Herculeneum)ನಲ್ಲಿ ಮೋಚೆ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದಿನ ಚಿತ್ರಫಲಕವು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಮಳಿಗೆಗಳ ಮುಂದೆ ಚಿತ್ರ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಇದ್ದಿತೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. 'ಪೊದ'ಯ ಚಿತ್ರವು ಮದ್ಯಮಾರಾಟದ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆಯೂ, ಕೆಲವೆಡೆ ಹಿಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮದ್ಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇದೇ ಬಗೆಯ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆಯೂ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಾಣಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಮನರಂಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಆಟೋಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ಆ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳೇ (Posters) ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು ಪುರಾತನ 'ಪಾಂಪೆ' ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಂದಿವೆ. ಅಂದಿನ ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸಕರು ಮಣ್ಣಿನ ಹಲಗೆ, ಕಲ್ಲಿನ ಬಿಲ್ಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪರಿಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೋಮ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಅವಸಾನದ ನಂತರ ಬಹುಪಾಲು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೪೦೦ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೦೦ರ ವರೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಲಿ, ಪ್ರಚಾರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಜಡತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಯೂರೋಪು ಹೊರ ಬಂದ ಕಾಲವನ್ನು 'ಯೂರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ' ಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪುನಶ್ಚೇತನದಲ್ಲಿ 'ಕಲೆ'ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೦ರಲ್ಲಿ ಜೊಹಾನ್ ಗುಟೆನ್‌ಬರ್ಗ್ ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ಸಂಜಾತ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ 'ಸಂವಹನ'ದ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು, ಕರಪತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಪ್ರಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಈ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಚಾರಗಳು ಮೊದಲು ದೃಶ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡಮೂಡಿದ್ದು ೧೬೫೨ರ ನಂತರವೇ. ಕಾಫಿ, ಚಾಕೋಲೇಟ್ ಹಾಗೂ ಚಹಾದ ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಈಗಿನ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಚಾರವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದವು. ನಂತರ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಕರಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮೂಡಿಬರಹತ್ತಿದವು. ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಟಾಲೋಸ್ ಲಾಟ್ರೆಕ್, ಜುಲೆನ್ ಚೆರೆಟ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ

ಹೆಸರಾದ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರವೆಂದರೆ ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ 'ಪಿಯರ್ಸ್' ಸೋಪಿನ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಾವಿದ ಮಿಲ್ಲಾಯ್ಸ್ (Millais) ನ ಕಲಾಕೃತಿ 'ಬಬಲ್ಸ್'. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರದಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಗಿನ ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರರು ಕಂಡುಕೊಂಡರೆನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬಳಕೆದಾರರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಭರವಸೆಯು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲೆ/ಅನ್ವಯ ಕಲೆಗೆ ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕಲೆ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದೆ. ಕಲೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಚಾರ ಕಲೆಗಳಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ, ಅದು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವಿವರಣಾ ಚಿತ್ರ ವಸ್ತುವಿನ ಅಥವಾ ಪೂರಕ ಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ (Illustration) ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದಾರ್ಥದಂತೆ ಅದು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ದೃಶ್ಯ ವಿವರಣೆಯಾಗಿ, ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ಪ್ರಚಾರದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಇತರ ವಿವರಗಳನ್ನು (ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ರಿತ ವಿವರಣೆ) ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಆತ/ಆಕೆ ಈ ಪ್ರಚಾರದ ವಸ್ತು, ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಶಾಲ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಟ್ಟ ಪ್ರಚಾರದ ಸಂಕೇತ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾವತ್ ರೂಪವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ 'ವಸ್ತು' ಚಿತ್ರಣ/ಸಂಕೇತ ಚಿತ್ರಣವೂ ಸಹ 'ಕಲೆ'ಯ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಚಾರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಅನ್ವಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ 'ಅಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆ'. ಸಂವಹನದ ಎರಡೂ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಚಾರಗಳೂ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಪ್ರಚಾರ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂ ವಿವರಣೆಯಾಗಿದೆ. 'ವಿನ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಆದ್ಯತೆ, ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಲಯಬದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ತೋಲನಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು 'ವಿವರಣಾ ಚಿತ್ರ'ದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಣಾ ಪತ್ರ, ತಲೆಬರಹ ವಸ್ತು/ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳ ಸರಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಲಯಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಿತವಾಗುವಂತೆ ತೋಲನವನ್ನು ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಚಾರ ವಿನ್ಯಾಸವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಚಳವಳಿ 'ಪಾಪ್ ಆರ್ಟ್'ಗೆ ಮುಖ್ಯ ತಳಹದಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದೇ ಈ ಜಾಹಿರಾತು ಕಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ

ಜನಸಂಪರ್ಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ'ಗಳು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಭಿತ್ತಿಪತ್ರವು ರೇಖೆ ಹಾಗೂ ವರ್ಣ ಸಂಕೇತಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವುಗಳು ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಜನರನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೇವಲ ಕೆಲನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಪಾಲು ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದಲೂ, ಜನದಟ್ಟಣೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅವು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅತಿದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾದ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಸರಳ ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಿರಿಯ ತಲೆಬರಹಗಳು ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುವು. ಸಂವಹನದ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಈ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳ ಅಳತೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ೨೦"X೩೦" ನಿಂದ ೨೦'X೩೦'ರವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಅಳತೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲೆಯು ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಡುವ ಭಿತ್ತಿಪಲಕ (Hoardings)ಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲೂ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಲೆ ಪ್ರಚಾರದ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಪತ್ರ, ವಿವರಣಾ ಪತ್ರ, ದರ ಪತ್ರ, ತೂಗು ಫಲಕಗಳು, ಕಿರು ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ (Show cards) ಪರಿಗಳು (Buntings) ಅಡಕಗಳು(Cartons), ಶುಭಾಶಯ ಪತ್ರಗಳು, ದಿನಸೂಚಿಗಳು (Calendars) ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರಚಾರಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬಳಕೆದಾರರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದ ಕಾರಣ ಇವುಗಳನ್ನು 'ಸಂವಹನ' ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆಂದು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನದ ಸಮ್ಮಿಲನ ಹೆಚ್ಚು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ 'ಪ್ರಚಾರ' ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ತಾಳೆಗರಿ ಹಾಗೂ ತಾಮ್ರಫಲಕಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಾವು ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವ 'ಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು' ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮ ಕೇವಲ ಮಕ್ಕಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ವಯಸ್ಸಿನವರ ಮೇಲೂ ಮೂಡುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು ಬಹುಪಾಲು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳಿರುವುದು; ಪತ್ರಿಕೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕತೆಗೂ ಚಿತ್ರಗಳಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಥಾಚಿತ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಓದುಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಥಾಚಿತ್ರ ಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು

(Comics) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಡಿಮೆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಓದುಗನ ಚೂತೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ? ಶಬ್ದಗಳು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರೂ ಅದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಈ ಕೂರತೆಯನ್ನು ಕಲೆ ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲದು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೂದಿಕೆ (Book Jackets)ಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಎರಡಿಲ್ಲ. ಆಕರ್ಷಕ ವಿನ್ಯಾಸ, ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೂಡುಗನನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಈ ಹೂದಿಕೆಗಳು 'ಕಲೆ'ಯ ಕೂಡುಗೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೂದರೆ ಕೂನೆಯಿಲ್ಲದ ಈ 'ಕಲೆ' ಮತ್ತು 'ಸಂವಹನ' ಸಮನ್ವಯತೆ ಪುರಾಣಕಾಲದ ಅನಿರುದ್ಧ, ಉಷೆ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಲೇಖರ ಪಾತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವಾದರೆ, ಮತ್ತೂಂದು ಕ್ರಿಯೆ. ಇವುಗಳ ಹಿತವಾದ ಮಿಲನವೇ ವಿಶ್ವದ ಜೀವಾಳ. ಯಂತ್ರಗಳ ಆಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಬಳಕೆಯಾದರೂ ಅದು ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಯೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಇತರೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಲೂಕಗಳ ಜೀವಿಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ಕಲೆಯದೇ ಆಗಿದೆ. ಭೂ ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾನವನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಲೇಸರ್ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದದ್ದು ಧ್ವನಿ ಅಲ್ಲ, 'ಕಲೆ'. 'ಚಿತ್ರಕಲೆ' ಬದುಕಿನ ನೆಲೆ ಕಾಣುವಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಸಂವಹನಕ್ಕೂಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತ, ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತ ಸಂವಹನದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸುಂದರಗೂಳಿಸುತ್ತಿದೆ; ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭಗೂಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಮೂಲ

The Story of Art - R.H. Gombrich

The Visual Dialogue - Nothan Knobler

Advertising Art & Ideas- G.M. Rege

ಹಾಗೂ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು

ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಮಾಲಿಕೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು

		ರೂ.
1. ಶಿಲ್ಪಕಲೆ	- ವಿಜಯ ರಾವ್	5-00
2. ಸ್ತ್ರೀಯಲಿಸಂ	- ಎಸ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್	5-00
3. ದೃಶ್ಯಕಲೆ ಎಂದರೇನು?	- ಚಿ. ಸು. ಕೃಷ್ಣಸೆಟ್ಟಿ	5-00
4. ಇಂಪ್ರೆಷನಿಸಂ	- ಡಾ. ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್	5-00
5. ಅಬ್‌ಸ್ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕಲೆ	- ಆರ್. ಎ. ಶಾಂತರಾಜ್	5-00
6. ಫೋಟೋಯಲಿಸಂ	- ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ	5-00
7. ಜನಪದ ಕಲೆ	- ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ್	5-00
8. ದೃಶ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಗುಣ ಗ್ರಹಣ	- ಡಾ. ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್	5-00
9. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ	- ಪ್ರೊ. ಶೀಲಾಕಾಂತ ಪತ್ತಾರ	5-00
10. ಫೋಸ್ಟ್ ಮಾಡರ್ನಿಸಂ	- ನೇಮಿರಾಜ ಶೆಟ್ಟಿ	5-00
11. ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಕಾಸ	- ಡಾ. ಸಿ. ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್	5-00

ಇಂದು ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಭಾರೀ ಅಂತರವಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ದೃಶ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತುಂಬುವುದು ಈ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಮಾಲಿಕೆಯ ಆಶಯ. ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ತಂತ್ರಗಳು, ಇತಿಹಾಸ, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಪಂಥಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತಹ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಈ ಮಾಲಿಕೆಯದು. ಹೀಗೆ ಜನರನ್ನು 'ಸಹೃದಯ' ರನ್ನಾಗಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಚಿ. ಸು. ಕೃಷ್ಣ ಸೆಟ್ಟಿ

ಸಂಪಾದಕರು